

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

Мовчанець В.В., здоб. ВО

Черевко О.В., д-р екон. наук, проф.

Зачосова Н.В., д-р екон. наук, проф.

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

Підходи та принципи реалізації стратегічного управління українськими підприємствами нині зазнають багато змін. Основною причиною цього є військова агресія з боку росії, яка повністю змінила та трансформувала стратегічні орієнтири діяльності суб'єктів господарювання. В останні два роки з'явилися нові ризики для діяльності вітчизняних підприємств, що повністю змінили стратегічні вектори візії перспектив, якими керуються менеджери компаній під час планування їх подальшої діяльності на вітчизняних і зарубіжних ринках товарів і послуг.

У публікаціях сучасних вітчизняних дослідників знаходимо багато векторів досліджень питань стратегічного управління підприємствами. Наприклад, Турило А. М., Турило А. А., Короленко Р. В., Непша А. О. вивчають сутність і ознаки стратегічного управління підприємством [1], Нагорна І. І., Корейба В. Д. досліджують вплив цифровізації на стратегічне управління розвитком підприємства [2], Вагонова О. Г., Чернобаєв В. В., Тимошенко Л. В., Касьяненко Л. В., Госалов Ю. С. опікуються питаннями інтеграції стратегічного планування та оперативного управління підприємницькою структурою в трансформаційній економіці України [3], Кравченко М. С., Коловоротний С. А., Шаталов О. В. визначають економічні детермінанти стратегічного управління інтеграційними та диверсифікаційними процесами корпоративних підприємств [4], Рябуха О. О. фокусується на стратегічному управлінні розвитком підприємства в умовах конкурентних ризиків та невизначеності [5].

Проблеми ефективного стратегічного управління підприємствами зустрічаються як на теоретико-методологічному, так і на прикладному рівні. В теорії стратегічного менеджменту бракує опису різних видів стратегій управління суб'єктами господарської діяльності, особливо з урахуванням ризиків, невизначеності та характеристик кризових періодів їх функціонування. На практиці управлінський персонал сучасних компаній зустрічається із новітніми викликами, які не завжди можливо миттєво подолати, а тому виникає потреба у гнучкій трансформації стратегії підприємства уже безпосередньо у процесі її реалізації.

Виникнення кризи на підприємствах може вважатися недоліком попередню розроблених стратегій управління ним. З огляду на це, вважаємо важливим і вартим уваги з боку власників і керівників бізнесу попередній етап формування стратегії, на якому визначаються та оцінюються зовнішні та внутрішні фактори впливу на діяльність підприємства, прогнозуються його показники у довгостроковій та поточній перспективах, вивчається конкурентна

позиція, а також ідентифікуються сильні, слабкі сторони діяльності компанії, можливості та загрози для подальшого її розвитку.

Стратегічне управління підприємством у кризових умовах має характеризуватися «пасивністю» та обачністю щодо реалізації управлінських рішень. Їх прийняттю має передувати ґрунтовний та тривалий етап пошуку та аналізу інформації з різних джерел, як відкритих так і таких, що мають обмежений доступ. Можна стверджувати, що стратегія управління підприємством в кризових умовах – це інформаційна стратегія, для якої найбільш важливим є підготовчий – інформаційний, аналітичний етап.

Стратегічне управління підприємством у кризових умовах має бути спрямованим на утримання конкурентних позицій, на забезпечення власного впливу у зайнятих нішах ринків товарів і послуг. Активна та агресивна боротьба за клієнта – це характеристика стратегії управління підприємствами у період мирного часу, за відсутності невизначеності та економічних катаклізмів. У кризових умовах менеджменту компаній варто зосередитися на кадровій, інтелектуальній, фінансовій та матеріальній безпеці, залишивши гонитву за надприбутками на більш «спокійний» період розвитку власної підприємницької діяльності.

Таким чином, шляхами модернізації стратегічного управління підприємством у кризових умовах є наступними: запровадження безпеко орієнтованого управління з фокусом на забезпечення персоналу та матеріальних ресурсів компаній від перевитрат; конкретизація та ідентифікація ризиків, які супроводжують діяльність підприємства, розрахунок часових горизонтів їх реалізації та максимального впливу на економічні показники суб'єкта господарювання, а також залучення зовнішніх експертів до стратегічного управління на етапі розробки стратегії виходу підприємства з кризи, пошуку партнерів для подолання негативних наслідків прояву кризи та формування переліку антикризових заходів на майбутнє.

Інформаційні джерела:

1. Турило А. М., Турило А. А., Короленко Р. В., Непша А. О. Стратегічне управління підприємством: сутність і ознаки. *Вісник Криворізького національного університету*. 2024. Вип. 58. С. 89-94.
2. Нагорна І. І., Корейба В. Д. Вплив цифровізації на стратегічне управління розвитком підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_6_49.
3. Вагонова О. Г., Чорнобаєв В. В., Тимошенко Л. В., Касьяненко Л. В., Госалов Ю. С. Інтеграція стратегічного планування та оперативного управління підприємницькою структурою в трансформаційній економіці України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 13. С. 71-76.
4. Кравченко М. С., Коловоротний С. А., Шаталов О. В. Економічні детермінанти стратегічного управління інтеграційними та диверсифікаційними процесами корпоративних підприємств. *Управління економікою: теорія та практика*. 2023. С. 105-118.
5. Рябуха О. О. Стратегічне управління розвитком підприємства в умовах конкурентних ризиків та невизначеності. *Ефективна економіка*. 2023. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_12_76.